

Itálie

Roku 1875 přijal dvaadvacetiletý Vrchlický, jenž právě dokončil studia a debutoval sbírkou *Z hlubin*, nabídku pracovat jako vychovatel synů hraběte Montecuccoli-Laderchi v Itálii. V dubnu se vydal na jih a strávil tam necelý rok. Zprvu žil v Maranu v podhůří Apenin poblíž Boloni a příležitostně v Modeně, na zimu se i s rodinou hraběte přestěhoval do kosmopolitního toskánského Livorna, k vytouženému moři. Časově náročná a špatně placená práce mu neumožnila cestovat a intenzivně studovat italskou kulturu, navíc jej vytrhla z dění ve vlasti. Italský pobyt byl přesto pro něj jako člověka, básníka i začínajícího překladatele osvobozující a klíčový. Na základě starší i nové četby a úvah se tu dotvářela jeho poetika, zrodila se básnická sbírka *Duch a svět*, knihy překladů jako *Poezie francouzská nové doby* či Leopardiho *Básně*, zčásti i později zhodnocené experimenty s cizími literárními formami.

Italské inspirace i později prostupují Vrchlického vlastní dílo básnické, prozaické i dramatické. Jedinečné postavení má v české kultuře zvláště soubor Vrchlického překladů z italštiny, který zahrnuje autory od básníkem obdivované renesance po mladší současníky jako Gabriela D'Annunzia. Mezi překlady půl druhého tisíce básní od téměř dvou set autorů nacházíme mimořádná a náročná díla jako Dantovu *Božskou komedii*, z novějších pak básně Leopardiho či formální experimenty Carducciho. K italským básníkům se Vrchlický pravidelně vracel při sestavování různých výborů básní, a zejména v řadě studií a univerzitních přednášek. Pozornost v nich věnoval především své celoživotní inspiraci – Dantovi.

**Ve starém sále ověčeném zbrojí
pod velkým krbem, jehož každou stranu
vějířem stíní Číňan z porcelánu,
jsem viděl dámu v staromódním kroji.**

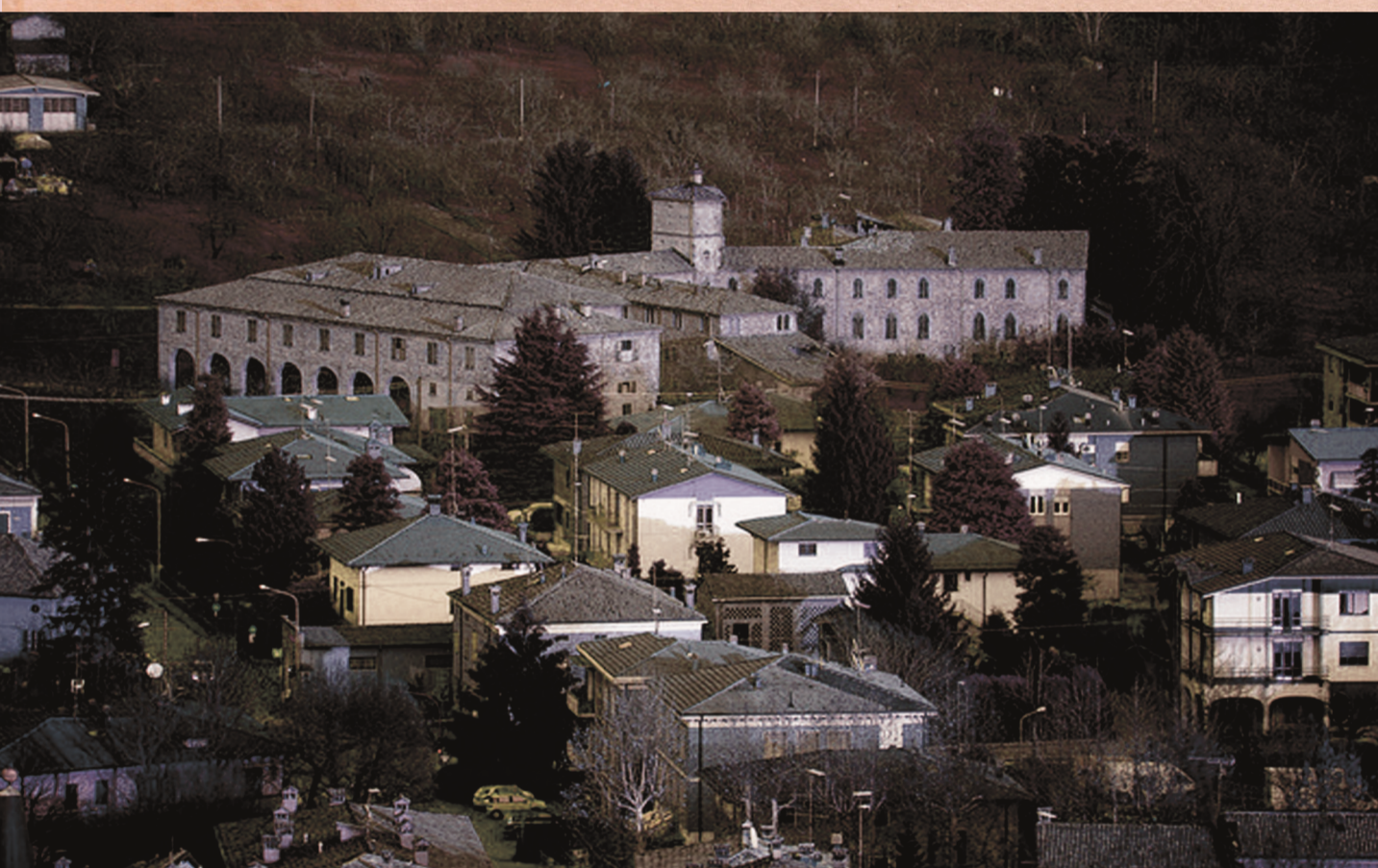
**Zde pudrovanou hlavu v dlani svojí
ve zlatých trepkách od večera k ránu
sní v svadlých resed vůni na divanu
pod orlojem, kde šer a světlo v boji.**

**Ó Chloë či snad Phyllis, nevím věru,
proč zbyla jste v těch síní pološeru,
jak dávných časů upomínka chudá!?**

**V dlaň zívající ústa ona skrývá:
„Vy mýlíte se, pane, odjakživa
v těch síních vládnou, moje jméno –
Nuda.“**
Ze sbírky Rok na jihu (1878)

„Palác v Modeně jest hrozně zpustlý, ale mně imponuje touto zpustlostí a svým středověkým slohem. Lépe řečeno, žádným slohem, touto směsicí slohů, kde z každého okna dívá se melancholie a kde na prostranném, zarostlém dvoře sedí nuda u líně tekoucího fontánu. Hrabě nechal si pouze předeek, ostatní pronajal.“

Bedřichu Frídovi z Itálie (1875)

*Vila rodiny Montecuccoli-Laderchi v Maranu – současný stav
Foto: Domenico Marchi*

Přiznávám se, že na jih mohu mysliti jen s hlubokou melancholií. Ten rok jest vůbec divné intermezzo v mém životě. /.../ Ted' mám pravý význam svého pobytu tam, jest ustálen jedním slovem: hojil jsem se tam. A sice na těle i na duši. Musil jsem setřásti všecko ochabnutí, všecky zápasy pesimismu, ano i materialismu, v nichž jsem se potácel v celé periodě Z hlubin...

Sofii Podlipské z Itálie (1875)

Jar. Vrchlický

1853
1912